

άνθρωπος γὰ νάπελπισθήτε ἀπὸ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν ἄλλων καὶ νὰ τὰ πετάξετε ἔλα κάτω.

Μὴ θυμωσθεῖς εὐκαιρία σὰς παρουσιάσθηκε : Ὁ εὐρωπαϊκὸς πόλεμος, ἡ ἐπίθεσις τοῦ Τσανάκαλε, τὸ πιθανὸν πέρσιμον τῆς Πόλης, χωρὶς τοὺς Ἕλληνας ! Ἔσεις, σὰν κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, δὲ θὰ μπορούσατε νὰ μὴν κουνηθῆτε, μπροστὰ στὸ θάψιμον τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Μὰ καὶ τὴν εὐθύνη τῆς ἀδέξιας ἐπιχειρήσεως δὲ σὰς συνέφερε νὰναλάβετε. Συναμα γνωρίζατε πὸς ἡ Αὐλὴ δὲ θάστεργε, μὲ κανέναν τρόπο, νὰ πολεμήσῃ τὸν Καίξερισμόν—γιὰ τὸ λόγο πού σὰς θυμίζουμε παρακάτω. Καὶ ἐμπνευσθήκατε τότε τὸ βενιζελικώτατον ἐκεῖνον κόλπον σας : Νὰ πέσετε ἀπὸ τῆ δικτατορία σὰν ἥρωας, νὰ φέρετε τὸν Κωνσταντῖνον τὸ IB' ἀντιμέτωπον μὲ τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ μὲ τοὺς ἔντεκα Κωνσταντινούς.

Αὐτὰ ἔλα ἔγιναν. Τώρα γυρνᾶτε ἀπὸ τὴς Σπέτσες, μὲ παρμένες ἀποφάσεις, καλοζυγισμένες στὴν ἰσχύϊα τοῦ νησιοῦ. Φοδούμαστε ἕως μῆπως ἀκόμη καὶ τῆ φρενὴ αὐτῆ δὲν τὸ καταλάβετε, πὸς ἕνας μοναχὸς ἄρμας σὰς μένει : ὁ δημοκρατικὸς. Δημοκράτης ὄντας δὲ θὰ εἴσθε δικτάτορας, θὰ εἴσθε ἕως ὁ τίμιος ἀρχηγὸς τοῦ μικροῦ δημοκρατικῦ κόμματος πού θὰ δημιουργήσετε. Ἔτσι οἱ πράξεις σας, πράξεις τῆς ιδιοσυγκρασίας σας, θὰ βρίζουν τὴ δικαιοσύνη τους.

Ἐπειδὴ, δυστυχῶς γιὰ σὰς, σήμερον, οἱ τίμοι ἄνθρωποι θὰ δικαιώσουν τὴν Αὐλὴν : Οἱ πράξεις τῆς βρίζουνται σὲ τέλεια ἄρμονία μὲ τὴς αὐλικὰς ιδέας καὶ παραδόσεις, ἐνῶ ἐσεῖς δὲν εἴσθε συνεισὶς μὲ τὸν ἕαυτό σας ὅταν φωνάζετε : Ζήτω ὁ Βασιλεὺς ! Δὲ καμμιὰ βασιλεία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πολεμήσῃ τὸν Καίξερ, ἄρα οὔτε καὶ στὴν ἑλληνικῇ. Ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος ἂν τελειώσῃ μὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ Καίξερισμού καὶ μὲ τὴν νικὴν τῶν ἀγγλογαλλικῶν δημοκρατικῶν ιδεωδῶν, κανεὶς πιά θρόνος στὴν Εὐρώπῃ δὲ θὰ σταθῇ ἔρημος. Καὶ νὰ γιὰ τὴν ἑλληνικῇ Αὐλὴν ἔχει ὀκίον νὰ πρῶτιμᾶ μὴν ἴσχυϊ παντοτεινὴ βασιλεία στὴν Ἀθήνα, παρὰ μὴν προσωρινὴ αὐτοκρατορία στὴν Πόλιν. Τῇ θυμίζουμε μάλιστα πού εἶχε το θάρρος, ξέροντας τὸν ἑλληνικὸν λαόν, νὰ πάρῃ μὴν τόσο τολμηρὴ ἀπόφασιν γι' αὐτήν.

Καὶ τώρα ἡ σειρά σας. Δὲ σὰς ἀπομένει : νὰ μετρήσετε θάρραλέα, δημοκρατικὰ, τὸ θάρρος σας μὲ τὸ θάρρος τῆς Αὐλῆς : Μὴν πῆτε πὸς στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα γιὰ δημιουργίαν ρεύματος δημοκρατικοῦ. Ὑπάρχετε τεῖς ! Στὴ φούχτα σας μέσα βρισκεται ἡ πάντα τῆς ρωμεικῆς ψυχῆς : Ζυμώστε τὴν ἔπως θέλετε.

Μὴ σὰς σταματοῦν οἱ φωνῆς τῶν ἀνθρωπάκηδων πού λέγονται ἐπαναστάτες καὶ βγαίνουν καὶ φωνάζουν : «Εἶμαι δημοκράτης ! Ζήτω ὁ Βασιλεὺς !» Ὅλοι ἐμεῖς οἱ ἀνθρωπάκηδες, εἴτε λαὸς εἴτε γραμματισμένοι, δημοκράτες, κοινωνιολόγοι καὶ σοσιαλιστές, θὰ ξαναβροῦμε τὴν ἀξιοπρέπειάν μας ἅμα δοῦμε τὸ παράδει-

γμα σὲ μὴν δική σας πρωτοβουλία. Καὶ θὰ ταχθοῦμε ὅλοι στὸ πλευρὸ ἐνὸς Βενιζέλου δημοκράτη.

Ἐπειδὴ, ἔπως σὰς λέγαμε πρὸ ἑπτὰ χρόνια, (1) ἔσταν ἐτοιμάζατε τὸ θέρισσον, «Σ' ἔγαν καθγὰ μεταξὺ Πρίγκηπα καὶ Βενιζέλου, ἔλες μας οἱ συμπάθειες κλίβουνε μὲ τὸ Βενιζέλο. Βενιζέλος θὰ πῆ ἑλληνικὸς λαός».

N. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

(1) «Νουμάς», 13 Γενάρη 1908.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

Κύριε Ἐλευθέριε Βενιζέλε,

Διαβάσαμε τὴς δηλώσεις σας, τὸ γράμμα σας πρὸς τὸν κ. Ζωγράφον καὶ τὸ ὑπομνήματά σας πρὸς τὸ Βασίλειον.

Τὰ ὑπομνήματα γράφονταν τὸν Ἰανουάριον. Μ' αὐτὰ προσπαθοῦσατε νὰ πείσετε τὸ Βασίλειον, μὲ κἄθε τι πού μπορεῖ νὰ δελεάσῃ ἕνα βασίλειον, νὰναλάβῃ τὸν πόλεμον. Ζητούσατε δηλαδὴ συνυπευθύνους.

Ὁ Βασιλεὺς σὰς ἀπήντησε : Μπορεῖ νὰ γίνῃ ἂν τὸ θέλῃσῃ καὶ ὁ ρουμάνος Βασιλεὺς. Μὰ καὶ αὐτὸς δὲν τὸ θέλῃσῃ, ἐπειδὴ δὲν εἶχε κανέναν συμφέρον νὰ πολεμήσῃ τὸν Καίξερισμόν. Ἔσεῖς τότε ἀρχίσατε νὰ σχεδιάζετε τὴς παραχωρήσεις σας πρὸς τὴν Βουλγαρίαν : ὁ Βασιλεὺς εἶχε μείνει, λέτε, σύμφωνος, μὴ σὰς σταμάτησε τὸ βουλγαρικὸν δάνειον.

Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσία πού βγαίνει ἀπὸ τὴς δηλώσεις σας.

Τῇ γνώμῃ μας ὅμως δὲν τὴν ἀλλάξατε. Ὅσο καὶ ἂν ἀφίνετε τὸν κόσμον νὰ χάνεται στὸ δαίδαλον τῶν ὑπομνημάτων, ὅσο καὶ ἂν δίνετε σὰν τοὺς κουτοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ μισοῦν παραχωρήσεις καὶ «οὐδετερότητες» ἢ ἀλήθεια, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ φανῇ. Ὅ,τι ὄλος ὁ θόρυβος πού γίνεται τὴς μέρες αὐτῆς δὲν εἶναι ἀγώνας ἐθνικός, παρὰ καθγὰς προσωπικός. Μὲ τὴς δηλώσεις σας, μὲ τὴν πτώσιν σας καὶ μ' ὅλα σας τὰ κόλπα, δὲν κάνετε παρὰ νὰ κινῆτε τὸ Παλίτι χωρὶς νὰ τὸ ὀνομάζετε. Ἐλπίζετε πὸς στὸ τέλος θὰ φοβηθῇ τὸ «δημεγέρτη» καὶ θὰ θελήσῃ νὰ συμφιλιωθῇ μαζύ του. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὸ ὀνομάζετε.

Ἐπιτρέφετέ μας νὰ σὰς ρωτήσουμε :

Γιὰ ποῦ λόγον δὲν ἐναντιωθήκατε στὴ θέλησιν τῆς Αὐλῆς ὅταν ἔφθασε ἡ ἀρνήσιν τῆς Ρουμανίας ; Εἴσταν βέβαιος πὸς, ἀπὸ πατριωτικῆς ἀπόψεως, παρουσιάζουνταν ἡ καλλίτερη εὐκαιρία γιὰ νὰ μεγαλώσῃ ἡ Ἑλλάδα, καὶ ἄρα ὅσοι πατριῶτες δὲ θὰ τὸ ἠθέλων θὰ περνοῦσαν γιὰ προδότες. Καὶ ὅταν πάλι ἔγινε τὸ βουλγαρικὸν δάνειον, γιὰ ποῦ λόγον ἐσεῖς, ἔστω καὶ χωρὶς τὴν Βουλγαρίαν, θὰ διστάζατε νὰποφασίσετε τότε, ἐκεῖνον πού ἀποφασίσατε ἀργότερα ; Μ' ἄλλα λόγια, ποῦς θὰ

σας έμ'ότιζε, έσας τον ύπεύθυνο κυβερνήτη—δ.ποις τό φωνάζατε πώς είσασαν—να...τέσε:ε από τότε ;

Δέν έναντιωθήκατε όμως τον Ίανουάριο στη θέληση τής Αύλης, έπειδή δέν υπήρχε λόγος να τό κάμετε, έπειδή δέν είξεραν άκόμη οι Πανέλληνες πώς ή Αύλη δέ σας χωνεύει, μιá και τό γράμμα του Έπιτελάρχη δέν είχε άκόμη δημοσιευθή. Όταν όμως μπομπαρδίζονταν τα Στεία με τα κανόνια των Φράγκων και με τα καρδιοκτύπια των Μεγαλελλήνων, ή έτιστολή του Έπιτελάρχη είτανε δημοσιευμένη. Άδράξατε τότε τό γερό άτου των Στενών για να πέσετε, να φέρετε την Αύλη άντιμέτωπη με τό λιώ, κι' όλα τάλλα που σας λέμε στο προηγούμενο γράμμα μας.

Τώρα περιμένετε τις έκλογές ή τον πόλεμο στο πλευρό των Άγγλογάλλων, για να ξανακαθίσετε στο δικτατορικό μαξιλάρι που θάναλάβη ό Ρωμιός να τό ξαναφουσκώσει για μερικά χρόνια.

Και πάλι δικτάτορας ! Μά για να κάνετε τί ; Μήπως για να δώσετε τη φορά αυτή στην Αύλη ένο μάθημα—και τότε έχουμε άδικο, θά σκέπτεσθε, έμεις οι άπότομοι έπαναστάτες που δέν άφίνουμε έσας, τό μεγάλο πολιτικό και τεχνίτη, να πάει στα σίγουρα, να φυλάξετε δηλαδή τη ράχη του έλληνικού λαού από κάθε άπόπειρα άπολυταρχικού καθυλακίσματος.

Δυστυχώς, ή πείρα που έχουμε ως τώρα από τα διάφορα κόλπα σας μάς πείθει πώς έσείς θά λάβετε την πρόνοια την ώρα που θά βγαίνετε ξανά παντοδύναμος από τις κάλπες, να φωνάζετε : «Ζήτω ό Βασιλεύς !»

Δικτατορία και δημοκρατία δέν μπορούν βέβαια να συνυπάρξουν. Μά ούτε και οι βασιλείες—αυτό τό ξεχνάτε πάντα—μπορούν να συγκυριαρχούν με τις βενιζελικές δικτατορίες. Νά γιατί ή Αύλη θά έξακολουθήσει κι' αύριο να σας γυρίσει τη ράχη, μέχρις ότου μιá μέρα ένοήση πώς της συμφέρει περισσότερο να είσθε δημοκράτης δηλωμένος παρά δικτάτορας : Θέλετε δέ θέλειε θάναγκασθήτε τότε να πάρετε δημοκρατικές άρχές.

Κάμετέ τό από τώρα. Η δημιουργία στην Ελλάδα και τού πιό παραμικρού κόμματος άρχων, ώφελει στην πολιτική μόρφωση του λαού της και στον έκπολιτισμό του, περισσότερο άπ' όλες τις Μικρασίες και λοιπές έδαφικές έπεκτάσεις.

Έτσι κρίνει τα «Γεγονότα», κ. Ε. Βενιζέλε, είας άνθρωπος που αισχύνεται να λέγεται Έλληνας, βλέποντας την πατρίδα του να διοικείται, κάτω από τη μάσκα ενός φιλελεύθερου Συντάγματος, σήμερα από την Άπολυταρχία, χθες κι' αύριο από τη Δικτατορία, σά να είτανε τό πιό βάρβαρο έθνος τής Ευρώπης.

Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

— Η συνέχεια του Ίψεν έμεινε για τό έρχόμενο φύλλο.

ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΗ

Άγαπητέ Νουμά,

Με πολλή μνυ θλίψη έρχομαι να σου φέρω τη μαύρηνη έλδηση, πώς ό άδερφός μου Signor Paolo Benedetto Francesco Bonuomo Gonfaloniere αυτοκτόνησε σήμερα τάμμεσάνυχτα, άπό τη μεγάλη θλίψη, που του προξένησε ή άπάντησή και τό σκίσσιμο τής παντιέρας του άπό ένα συνεργάτη σου. Τα τελευταία λόγια του μακαρίτη ήσανε τ' άκόλουθα : «Στό δεύτερο άρθρο του άδελφού του κ. Déchire-gonfalon είδα πώς ή Μεραρχία, που μ' αυτήν και μόνη θά κάναμε τόσα πράγματα και θάματα, έγινε τώρα Ταξιαρχία. Τό μόνο λυπηρό είναι ότι ό έλληνικός στρατός δέν έχει Ταξιαρχίες. Άλλά δέν έχει να πεί. Κουβέντα να γίνεται. Γιατί μόνο για να γίνεται κουβέντα μπορούμε να ύποστηρίξουμε, πώς με μιá Ταξιαρχία—τό πολύ 8,000 ντοι φέκια—ή με μιá Μεραρχία ή και μ' ένα Σώμα Στρατού θά ξεφλήσουμε και δέ θά μένει τίποτα πιά, παρά να προσμένουμε να συνάξουμε τα κέρδη. Δέ χρειάζεται πολλή σκέψη για να νιώσει κανείς, πώς άμα βγοίμε άπ' την ύδτεροότητα μιá φορά, θά βάλουμε πιά ό,τι έχουμε και δέν έχουμε στον πόλεμον αυτό, και πώς θά παίξουμε τελειωτικά την τύχη του Έλληνισμού. Κάπια φρονιμάδα σ' αυτό τό παίξιμο δέ φαίνεται περιττή. Και δέ μου φαίνεται πώς είμαστε μεεις οι κατάλληλοι για να κρίνουμε την περίσταση, ούτε τον τρόπο που πρέπει να παιχτεί τό σοβαρόν αυτό παιχνίδι. »

Σου κάνω γνωστό, άγαπητέ μου Νουμά, πώς παράγγειλα μιá φτηνή μά βασταγερή παντιέρα για δική μου χρήση, και πώς για θύμηση του άλησιμόνητου άδερφού μου θά ύπογράφομαι Gonfaloniere II, άλλα δέ θά δοκιμάσω ν' άλλαξω κανενός τις ιδέες, όπως έκανε ό μακαρίτης. Περιμένω τα πράματα να τότε δικαιώσουνε. Όπως νάνα εύχομαι να μην άληθίσουν αυτή τη φοφορά τα λόγια του Heine, που ό συχωρεμένος συνήθιζε συχνά να μου λέει : «Άλήθεια, φαίνεται πώς πολλές φορές τό κορμί έχει περισσότερη σύνεση από τό πνεύμα, και συχνά ό άνθρωπος σκέφτεται πολύ πιό σωστά με τις πλάτες και με τό στομάχι, παρά με τό κεφάλι. »

Όσο για τις σόδες και τις λεμονάδες, καλές είναι κι' αυτές, μά ό μακαρίτης έλεγε πώς τό καλύτερο για όλα είναι ή **έγκράτεια**.

Δικός σου

GONFALONIERE II

Υ. Γ. Γράψε μου παρακαλώ, άν είναι στη ζωή ό φίλος Γράχκος, ή μπας και μίσησε κι' αυτός για τον κόσμο, που πάντα τό έμπα ξέρει και ποτές τό έβγα.

23.3.15

IDEM